

8. května oslavíme 68 let od konce 2. světové války

Druhou světovou válku a její konec v Krouně si můžeme přiblížit výňatkem z rodinné kroniky Niklových. Tento výpis nám poskytl pan Jiří Bárta.

Vzpomínky na válečná léta.

Po dlouhotrvajícím strachu z války přišel rok 1938, na jaře a na podzim byla mobilizace vojáků a koní.

Přišel Mnichov a mnoho uprchlíků se stěhovalo do vnitrozemí.

Jako chlápci jsme pomáhali stěhovat Poličskou muničku. Velké množství všeho střeliva se skladovalo v Krouně i jinde, ve stodolách a porůznu. 15. března 1939 jsem byl ve škole, pod oknem nám projížděli Němci a my jsme plakali.

Učitel Věrtelář stál na stupínku a jeho hlas burácel: „Pamatujte vždy, že jste Češi, a ti venku jsou a budou vaši nepřátelé“, mluvil dlouho a vůbec se nebál. Vím, že jeho slova zůstala nám všem vlasteneckým zákonem a on zůstal též vždy čestným.

Pamatuji, při sušení sena na Kačínách, jak hořely Ležáky. Sloup dýmu byl dobře viditelný, ale my nevěděli, odkud to je. Též hořící rafinerie nafty v Pardubicích, Fantovka po náletu hořela asi týden. Celý severozápad byl černý.

V té době, až na nějaké jedince, drželi lidé pohromadě, věřili si navzájem a čekali na osvobození. I když jsme byli na vesnici a bylo hospodářství, o jídlo jsme měli nouzi.

Po splnění všech dodávek, i když trochu obilí zbylo, nebylo kde semlet, a tak o trochu mouky byla nouze. Vozili jsme mouku z Kamenice na rohačkách, strachu jsme měli dost a ta únava, neb po silnici to nešlo.

Na podzim roku 1944 jsme měli kopat brambory, matka mi řekla, že nemá ani špetku mouky a žádné prosby u mlýnářů nám nepomohly, aby nám vyměnili trochu mouky. Byl jsem 19letý hoch, po tajnu jsem došel do mlýna k Jírovým, s tím se otec rozešel před válkou a celou válku jsme tam nešli. Když jsem říkal, půjdu k Jírovi, otec mi řekl: „Vyhodí tě!“ Šel jsem tajně a večer bylo 50 kg pšenice na trakaři, otec se divil, ale šel se mnou a Jíra říkal: „Až budete potřebovat, tak přijďte“. A tak jsme se zbavili nouze a navázali nové přátelství. Tuto dobu byla nouze o stavební materiál a Jíra mně nechal cement a fůru prken, my jsme jim spravovali boty, a když Jíra stavěl, otec mu půjčil 20.000 Kčs, v nouzi se přátelé poznají.

Když se blížil konec války, žádný nevěděl, co bude. Čekalo se, že kudy půjde fronta, lidé musí pryč. Jsme na státní silnici a věděli jsme, že to nebude lehké.

Ustrašení lidé se připravovali na evakuaci a přežití. Měli jsme připravený žebřinový vůz, nad ním stříšku, v něm to nejnutejnější.

Schovávaly se cenné věci, a to zakopáváním do země, zazdívaly se sklepy kvůli požárům, měl jsem vykopanou skrýš ve stodole, do té jsem dal 12 pytlů obilí a mouky, bylo to vyložené prkny a strop byl přikryt hlínou, a to kvůli požáru. Až se budeme vracet, abychom měli aspoň něco. Tento kryt se však zaplnil vodou a tak když bylo nejhůře, museli jsme vše prosoušet.

Těž jsem měl připravený tlumok s potravinami a nutnými potřebami. Plán byl projít do P. Kamenice a se švagrem Šedivým přejít k partyzánům.

Tu dobu u nás byli stále ubytováni vystěhovalci, a to Němci, Poláci, Maďarské vojsko, ve stodole bylo 6 koní, lidé spali na slámě ve stodole a 9 Maďarů spalo ve světnici, ti byli od autokolony. Celkem jsme s nimi dobře vycházeli, učili mě zacházet s puškou, odfrkli náboj a já střílel jen s prachem. Když byla na Křižovatce přestřelka, já jsem tam chtěl jít, ale oni mě chytli a říkali, není dobře být první, ale druhý, ať počkám. Jako všichni, kopali jsme si kryt pro případ, že budeme muset z obce utéct, nejdříve u Jirů, pak jsme se báli, že nás Němci přes dráhu nepustí, tak jsme kopali v Dolcích k Pokříkovu, byla tam voda

v potůčku, kryt byl jak malá světnička s asi 1 m hlíny na stropě. Námi použit nebyl, ale poznali jsme, že byl obýván německými uprchlíky. Těch krytů tam bylo více, ale hroutily se, jen ten náš to vydržel.

Před koncem války chodilo mnoho zběhů německé armády, většinou šli podle vody neb neměli mapy a snažili se dostat na Západ, aby ušli ruskému zajetí. Jednoho zběha jsem potkal brzy ráno za mlhy u Jírových, měl protěž na čepici a byl hodně vysoký. Stáli jsme chvíli proti sobě mlčky a pak jsme šli dál. Druhého zběha jsme našli zastřeleného v Koutech od prvního mostu napravo u potoka. Byli jsme tam vysláni, abychom ho pochovali, ale byl na Rychnovské půdě a tak povinnost patřila jim, zakopali ho vlevo v lese. Ku konci války už byl hlad i v Německé armádě. Při přesunech bývalo německé vojsko ubytováno v hospodách a vojáci chodili tajně žebrať o jídlo. Čtyři vojáci se samopaly u nás zatloukli asi v 10 hodin večer a prosili o jídlo, jeden řekl, že je Estonec a mluvil slušně slovansky. Divil jsem se, že slouží v německé armádě, říkal, že je to těžké vysvětlení. Najedli se a jeden tam zapomněl samopal. Já jsem ho schoval dazadu pod postel. Tu dobu u nás byli Maďaři. Němci se vrátili a hledali samopal, já seděl u kamen a mlčel, mlčeli i rodiče a sourozenci, Maďaři se po sobě dívali a bylo hrozné ticho. Němci byli

nešťastni, napětí bylo hrozné. Tu se shýbl jeden z Maďarů a podal jim samopal. Byly to těžké chvíle, mnohdy jsme neuvážili svoje činy, co z nich mohlo vzejít. V nás byla jen nenávist a touha po svobodě.

Tolik z kroniky Niklových.

Protěž - horské divize německé armády byly primárně určeny pro boj v horském terénu, čemuž byla uzpůsobena jejich výstroj a vybavení. Už od roku 1935 nosili vojáci horských jednotek na hlavách místo lodičky čepici se štítkem, místo vysokých bot kotníkové boty s krátkými ovinovačkami. Na pravém rameni blůzy nosili nášivku s alpskou protěží (Edelweiss), kovový odznak alpské protěže byl pak připevněn také na levé straně čepice.